

יאסר ואקד

"אנחנו רואים עלייה בשיעור של עד 1,200% בהשתתפות העצמית של קבלנים בביטוח", אומר עו"ד ארז קדם, יועץ אסטרטגי בביטוח לחברות, שמלווה חברות נדל"ן גדולות. "העלייה החלה לפני שלוש שנים וכל שנה המחירים עולים", הוא אומר לגלובס. על סמך בדיקה שערך, הוא ראה עליית נוספות בתחום הביטוח: "עד שנת 2019 סכום ההשתתפות העצמית בפרק נזקי רכוש הגיע בטוח המרבי שלו ל-100 אלף שקל, וכיום הוא עומד על עד כ-500 אלף שקל ובמקרים מסוימים גם מיליון שקל. בכל הגווע לכיסוי צד ג' - הדינאם אף גבוה יותר: בעבר קבלנים נדרשו לשלם במקרה של נזק, השתתפות עצמית בגובה של עד 50 אלף שקל, וכיום בין 120 ל-250 אלף שקל. קפיצה מתונה יותר נרשמה בפרק חבות מעבידים, מרמה של 20-10 אלף שקל לרמה של 50 עד 100 אלף שקל. העלויות החדות נרשמו גם בפרמיות הביטוח. מהיקף של 0.28% (מסכום הביטוח) ל-0.6% בפרויקטים על 100 מיליון שקל".

עליית המחירים אינה חדשה לקבלנים, וכבר לפני חודשים אחדים פנתה התאחדות הקבלנים במכתב חריף לרשות שוק ההון, ובו התריעה מפני "משבר ביטוחי", בעקבות העלייה בפרמיות הביטוח ובמקרים מסוימים אף סירובן של חברות הביטוח לבטח פרויקטים, מה שמוכיל לטענתם לעיכוב ועצירת פרויקטים של בנייה. אפשר להניח שבתקופות אחרות העלויות הללו יתגלגלו למחירי הדירות אולם במצב הנוכחי בשוק ייתכן שיאלצו לספוג אותן.

במכתב, שנשלח לסגן בכיר לממונה על שוק ההון ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ציינו הקבלנים שהם עדים "לקושי הולך וגובר ברכישת פוליסות ביטוח לעבודות הנדסיות קבלניות וקושי אף בהארכת פוליסות קיימות". "פרויקטים בעלות ביצוע הגבוהה מ-100 מיליון שקל מחייבים את המבטחות לבחון הצעות אצל מבטחי משנה" אומר קדם. "בפרויקטים של יותר מ-200 מיליון שקל אנו נאלצים לערוך פרונוציית ביטוח רחבות, הכוללות סקר הנדסי יסודי, ונשאלים שאלות נוספות לעניין הסיכון בראי מבטחות המשנה, דבר שמאריך מאוד את משך קבלת ההצעות לביטוח".

"נתקלתי ביום שלעצרו לא הצליח למצוא חברת ביטוח שמוכנה לבטח את העבודות שלו להוספת מרפסות ונותר ללא ביטוח וללא אישור בעלי זכויות בקרקע לתחילת עבודה, כתוצאה, הוא לא יכל לעמוד בהסכם מול הדיירים, מה שגרם לו הפסדים כבדים".

הסיבה: ביטוח לאומי והתייקרות עולמית

לטענת הקבלנים, הסיבה העיקרית להתייקרות הביטוח היא "תביעות שיבוש" של המוסד לביטוח לאומי שלדבריהם הן "עיוות שאין לו כל הצדקה". "תביעת שיבוש" היא תביעה

ביטוח הקבלנים מתייקר: "עלייה בשיעור 1,200% בהשתתפות העצמית"

הקבלנים טוענים שעליית המחירים מביאה לא רק לקפיצה בעלויות אלא גם לעיכובים בהתחלה של פרויקטים • לשכת סוכני הביטוח: "סכומי התביעות גדלו, והפיצויים בעקבות תאונת עבודה כיום גבוהים יותר"

עו"ד שירי בכר מסאמי, סמנכ"לית תשתיות בהתאחדות הקבלנים
צילום: ירי נתמן

עו"ד ארז קדם, יועץ ביטוח
צילום: יחי'צ

בכל העולם, אבל בישראל הבעיה הזו הוחרפה בגלל שינויים בשוק הביטוח. בכר מסאמי מוסיפה ש"שנים פרויקטים שעומדים כי הקבלן לא מצליח להשיג ביטוח".

המסובך ביותר: ביטוח חבות מעבידים

שי שדה, יו"ר הוועדה לביטוח כללי בלשכת סוכני הביטוח, מסביר כי ישנם שלושה סוגי ביטוח בענף הבנייה, "ביטוח מבנה הוא הביטוח הבסיסי שמכסה נזק של רעידה אדמה ודווקא איתו אין בעיה". סוג אחר הוא אחריות לצד ג', ולדברי שדה, ומי שמבטח בפוליסה הזו הם אורחים באתר: "מפקחים, מהנדסים ועובדי אורח". הרמה השלישית שהיא לדבריו "הבעייתית ביותר" נקראת "חבות מעבידים". שדה מציין שהיא חלה על כל העובדים שעובדים באתר - "כל שכיר עם תלוש משכורת, גם של מזמין העבודה וגם של קבלני המשנה".

מה הבעיה בביטוח הזה? "כאשר תמחרו את הביטוחים, השכר הממוצע במשק היה 7,500 שקל, והיום הוא 12 אלף שקל, גם שכר המינימום עלה מאז, כתוצאה מכך סכומי התביעות גדלו והפיצויים בעקבות תאונת עבודה כיום גבוהים יותר ממה שהיה בעת תמחור הפוליסות".

כמו כן, הוא אומר, "אין מספיק אכיפה על אתרי בנייה ולכן יש הרבה תאונות. אז עבור חברת ביטוח שמכסה

שמגיש הביטוח הלאומי בשם המבטח נגד צד ג' האחראי על הנזק שנוצר, ובמסגרתה הוא תובע בחזרה את הסכומים שנדרש לשלם למבטח. התביעות הללו הן עניין מרכזי במצב שנוצר עתה.

רוח של מבקר המדינה מצא ב-2017 כי "מאחר שבמשך שנים לא מיצה המל"ל את מלוא פוטנציאל זכותו לשיבוש מחברות הביטוח, הוא הפסיד כסף רב, אולי מאות מיליוני שקלים". בעקבות הדו"ח יצא המוסד לביטוח לאומי בגל של תביעות שיבוש.

בהתאחדות הקבלנים הוסיפו כי תביעות השיבוש של המוסד לביטוח הלאומי מעמידות את חברות הביטוח הישראליות ואת מבטחי המשנה במצב שבו אין להם ודאות באשר להיקף התביעות וההפסדים שייגרמו להם בשוק הישראלי, דבר ש"מחייב את חברות הביטוח לשמור על דוירות גדולות לתקופה ארוכה". כמו כן, הצביעו על סכומי פיצויים גבוהים בישראל בתביעות נזיקין - גם לעובדים בעל שכר נמוך - העוללות להיות משקולת כבדה על קופות חברות הביטוח וכתוצאה המוטיבציה שלהם לבטח קבלנים פוחתת.

שירי בכר מסאמי, סמנכ"לית תשתיות ובנייה חזוית בהתאחדות הקבלנים בוני הארץ, מספרת שהתאחדות הקבלנים מקבלת הרבה תלונות על עלויות הביטוח, "כמעט פעם ביומיים יש לי פנייה בנושא זה מיום המבקש שנעזור לו. אכן, היו אירועים גיאופוליטיים הביטוח עלה

פרויקט השאלה לא אם תהיה תביעה, אלא מתי תגיע התביעה. כאשר עובד של קבלן נפצע בתאונה באתר בנייה, הוא יתבע את הביטוח הלאומי, שיגיש 'תביעת שיבוש' נגד חברת הביטוח שמכסה את המעסיק, אם הביטוח לאומי יוותר על הכסף הזה הוא יפשוט רגל, וזה גרם לכך שחברות הביטוח חייבות להשאיר דוירות מאוד גדולות וזו משקולת כבדה".

הפתרון: העברת כסף מראש

שדה מסמן מודל קיים כפתרון משמעותי לבעיה: "הפתרון הוא שחברות הביטוח יעבירו כסף מראש לביטוח הלאומי כמו שקורה בביטוח רכב", שם לדבריו, חברות הביטוח מפרישות בכל שנה אחוז מסוים מהכנסות הפרמיות לביטוח הלאומי בכדי לסגור מראש את תביעות הנזיקין שבאות בעקבות תאונות הדרכים. הוא מסמן את אופי השוק הישראלי כאשם בבעיה: "השוק הישראלי ריכוזי", הוא מדגיש, וסבור שצריך לפתוח אותו לחברות בינלאומיות.

גם בהתאחדות הקבלנים רואים בריכוזיות המשק בעיה שיש לפתור. נוסף לכך, הקבלנים מתנגדים לזכות השיבוש של הביטוח הלאומי ואף מציעים לבטל אותה. עוד הם מציעים שחברות הביטוח יאמצו את תוכנית "כוכבי הבטיחות" של ההתאחדות, כך שחברות שמשיקות בבטיחות ישלמו פחות.

מהביטוח הלאומי נמסר בתגובה: "כמה קל וכמה מצער שחברות הביטוח - שתפקידן מתמחה בעריכת ביטוח - זורקות את האחריות על הביטוח לאומי ולא נושאות באחריות לדאגה לאזרח שנפגע. למען הסר ספק, חברת ביטוח שנדרשת לשמור סכום כסף בצד לטובת הביטוח הלאומי, היא זו שקודם לכן הפחיתה את אותו הסכום מהעובד שנפגע!!) ובעצם מבקשת שהכסף שהיא היתה אמורה לשלם ושביגנו לקחה פרמיה - יישאר אצלם. בניגוד לחברה פרטית, כשהכסף חוזר לביטוח לאומי, הוא חוזר לכלל הציבור ומשמש לתשלום קצבאות לאזרחים ותיקים, נפגעי איבה, נכים ועוד (ולא להפקת רווחים, שכן, דיכדנדים וכו')".